

Restes de muralla i torres als horts de darrere l'Església

Sant Quirze de Besora

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: C/ Església núm.6
Emplaçament Darrere de l'Església de Sant Quirze entre l'Església i la casa núm. 6 de la Plaça Major
Alçada: 581,2

Coordenades:

Latitud: 42.100260333083
Longitud: 2.2234214279171
UTM Est (X): 435786
UTM Nord (Y): 4661200

Classificació

Número de fitxa 08237 - 18
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIII, XIV i XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Aquest conjunt es troba amb un important estat de deixadesa.
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari Sí. IPA. Núm. 23781
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Altres
Titularitat Privada
Titular: 5914702DG3651S0001ER
Autoria de la fitxa Pere Cascante i Torrella

Descripció

Conjunt de vestigis i torres de les muralles que haurien tancat la vila de Sant Quirze per la part de llevant del darrere de l'església. Sembla que el recinte tancaria pel darrere de les cases enderrocades del carrer Torelló i la casa de cal Bruch (número 6 del carrer Torelló) seguint una alineació que passaria pels horts del darrere de les finques núm. 2, 3 i 4 de la Plaça Major, la vella rectoria, la capella de Sant Sebastià (avui capella fonda), la capçalera de l'església de Sant Quirze i es dirigiria per la part del darrere dels horts de la rectoria i del carrer dels Patis amb un portal d'entrada situat al costat de la paret nord de l'església. El tram que va de la casa de Cal Bruch (plaça Major 6) a l'església i que coincideix amb la part del darrere de les cases 2, 3 i 4 de la mateixa Plaça és la que es conserva en més bon estat. Es tracta d'un tram d'uns 20 metres de llarg aproximadament que sosté els horts que hi ha al darrere de les cases de la Plaça Major i amb una alçada d'uns 3 a 4 metres. Està construït amb aparell de pedra de còdols de riu, units amb morter de calç i col·locats en filades més aviat regulars i horitzontals i amb les cantonades de pedra més ben treballada. Aquest tram està reforçat per dues torres o bestorres quadrangulars. La primera d'elles i situada molt a prop de la finca núm.6 de la Plaça Major correspon amb una estructura de planta quadrada la qual conserva en bon estat la base i part del primer pis. Consta d'una estructura quadrangular amb aparell de maçoneria de còdols de riu mal desbastats i picats, units amb argamassa de calç i amb les cantonades de pedra més ben treballada. Conserva dues espitlleres a la planta baixa tant a la façana est com a la nord. Les altres dues no es poden veure ja que estan integrades a les finques veïnes. La part superior està sobrealçada amb maó ceràmic tipus "totxana" amb una coberta de fibro-ciment a un sol vessant. La següent torre es situaria coincidint amb la capçalera de la capella fonda (antiga capella de Sant Sebastià) unida a l'església parroquial. De la mateixa manera que la torre anterior consta d'una planta baixa i un primer pis conservat amb dues espitlleres a la planta inferior de la mateixa factura que les documentades a la torre anterior, aparell de còdols de riu mal desbastats i picats, units amb morter de calç i amb les cantonades fetes de pedra picada. Es conserva la façana sud embeguda dins d'altres construccions posteriors i part de la façana est. La part superior ha estat sobrealçada de manera que també ho ha estat la part nord allargant-la amb les dimensions de la capçalera de la capella fonda (antiga de Sant Sebastià) ja que va ser utilitzada com a tal.

Observacions:

Les muralles de Sant Quirze corresponen a un patrimoni desconegut per la major part de la població,.

Història

De fet les notícies més antigues les tenim en els anys 887 i 898 quan el comte Guifré el Pelós va donar amb el consentiment del bisbe Gotmar de Vic, els delmes i les primícies de les parròquies i masos de Santa Maria i Sant Quirze, al Monestir de Sant Joan de Ripoll, anomenat més tard com a Sant Joan de les Abadesses. Segons Monsalvatge el 898 el bisbe Gotmar va consagrar les esglésies de Sant Quirze i Santa Maria de Besora que l'abadessa Emma havia reedificat. Aquest fet va provocar que l'església de Sant Quirze estigués sota la jurisdicció del monestir i fos aquest mateix l'encarregat de nomenar els rectors, cobrar delmes, tributs...Aquest fet donaria origen a l'església, el cementiri i possiblement una petita sagrera organitzada als entorns dels carrers de l'església, plaça Major i carrer església tenint una forma més aviat ametllada i centralitzada al voltant de l'edifici religiós.

Temps després i en concret als anys 1262, 1263, 1372, 1402 i 1443 es documenten diversos actes de vassallatge entre els senyors de Besora i el monestir de Sant Joan en referència als tributs cobrats i la seva

reconeixença i vassallatge a l'abat de Sant Joan. En els fogatges de 1372 s'esmenta la presència d'uns 25 masos i el pagament d'un seguit de tributs al monestir. No obstant això i tenint present que la vila estava en plena pesta negra havia experimentat una evolució entre el nord i el sud allargant el perímetre de l'antiga sagrera pels extrems ja que seguia la traça de l'antic camí ral. Possiblement es desenvoluparen els eixos carrer de Torelló, carrer del Pont, carrer de la plaça i la mateixa plaça que es situà a la part central aprofitant els límits de l'antiga sagrera i esdevenint el punt neuràlgic del mercat. Per la part de llevant es formà el carrer dels Patis i tot el conjunt es va tancar darrere un recinte de muralles reforçat per torres i amb tres portals; el de Torelló a migdia, el del pont a tramuntana que comunicava amb el "mal pas" i el pont damunt del Ter erigit el segle XIV i finalment a llevant el portal de l'església. Fruït d'aquesta puixança es va erigir la casa del comú amb la llotja de comerç i segles més tard la casa de la confraria. La puixança econòmica i el poder del mercat i del comerç provocaren que algunes famílies habitessin a la plaça Major com a símbol del seu status. Val a dir que en època Carlina aquestes muralles van ser fortificades de nou. doncs segons Serrallonga (Serrallonga .ob. cit) esmenta que el 1872 *feren reunir la junta municipal per preparar la defensa malgrat que els recursos del municipi s'havien esgotat en inútils obres de fortificació ordenades per les desorganitzades tropes governamentals.*

Entre el 1401 i 1402 hi ha un cens on s'hi esmenten unes 36 famílies . El 1519 consten un total de 29 famílies i el 1553 ja n'hi ha un total de 40. Aquest increment possiblement seria provocat pel desenvolupament de les activitats tèxtils i manufactureres, l'aparició de telers, gremis i una gran quantitat de paraires. Tant és així que el 1626 hi havia un total de 493 persones. Posteriorment el 1686 Sant Quirze ja tenia 90 famílies al poble i 10 als masos. El 1741 es passà a un total de 265 cases juntament amb Montesquiu. Testimonis d'aquests afers en caldria destacar l'allargament del carrer de Torelló fins al denominat "mal pas" situat al costat del pont damunt del riu Ter i també l'aparició del carrer de les Roques. Fora d'aquest nucli hi hauria el molí vell situat a prop de la desembocadura de la riera de la Foradada i també el molí nou o molí bataner situat a la zona de Cal Trinxet.. L'increment es reflecteix el 1782 on a sant Quirze hi havia un total de 180 cases; 515 adults i 250 menors. Finalment el cens de 1846 Sant Quirze constava de 168 famílies i 774 persones. No cal dir que la majoria de les cases eren dintre muralles de manera que la imatge de la vila era similar a la d'un castell medieval degut a que havia crescut portes endins. Durant tots aquests anys s'havia aixecat l'hospital dels pobres, la casa de la confraria, la capella de la confraria i s'havia anat urbanitzant el carrer dels patis que tal i com diu el seu nom era un espai ocupat per patis i hortes de les cases amb façana al carrer del Pont.

Bibliografia

LADEVALL I FONT, ANTONI (1972). L'antic terme feudal de Besora i les seves parròquies de Sta Maria i St. Quirze. Programa de la Festa Major. Ajuntament de Sant Qurze, 1972.

PLADEVALL I FONT, ANTONI (1995). Els mil cent anys de l'existència de Sant Quirze de Besora. Programa de la Festa Major. Ajuntament de Sant Quirze de Besora

SERRALLONGA URQIDI, JOAN (1998). Sant Quirze de Besora de 1714 a l'actualitat. Elmo editorial. Ajuntament de Sant Quirze de Besorra

DDAA. (2010). Sant Quirze de Besora. El retrat. Una mirada al passat. Ajuntament de Sant Quirze de Besora

AMQ- Cuaderno de liquidaciones y Amillaramiento Sant Quirze de Besora 1862. Carpeta 1016

ACM: Censos 1401, 1402, 1519, 1686, 1741, 1782 i 1846

